



به نام خدا

تجربه های نوآورانه مبنی بر فناوری اطلاعات و آموزش الکترونیکی به دانش آموزان

مؤلف :

مهتاب خسروی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: خسروی، مهتاب، ۱۳۷۴
عنوان و نام پدیدآور: تجربه های نوآورانه مبنی بر فناوری اطلاعات و آموزش الکترونیکی به دانش آموزان / مولف مهتاب خسروی.
مشخصات نشر: ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۳۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۶۹۱-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۳۴ - ۱۲۸.
موضوع: فناوری اطلاعات - آموزش الکترونیکی
رده بندی کنگره: TK۵۱۰۵/۸۸۳
رده بندی دیویی: ۰۱۲
شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۸۷۹۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: تجربه های نوآورانه مبنی بر فناوری اطلاعات و آموزش الکترونیکی به دانش آموزان

مولف: مهتاب خسروی

ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زیر جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۶۹۱-۵

تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir



انتشارات ارسطو



چاپ و نشر ایران
Chaponashr.ir

فهرست مطالب

۸.....	مقدمه
۱۰.....	نظام آموزشی
۱۵.....	توسعه تکنولوژی
۱۸.....	آموزش از راه دور
۲۱.....	آموزش الکترونیکی
۲۳.....	فناوری آموزشی
۲۳.....	اهداف آموزش مجازی
۲۴.....	اصول آموزش مجازی
۲۵.....	نقد و نقد فلسفی
۲۹.....	فرآیند آموزش
۳۹.....	تاریخچه استفاده از کامپیوتر
۴۰.....	تاریخچه فناوری اطلاعات در ایران
۴۱.....	تاریخچه آموزش از دور
۴۳.....	پیشینه آموزش از دور در جهان
۴۷.....	ضرورت و فلسفه آموزش از دور
۶۱.....	مبانی آموزش از دور

- ۶۳ اصول و ویژگی های آموزش از دور.....
- ۶۳ اصل یادگیری تسلط یاب یا یادگیری در حد تسلط
- ۶۴ اصل فعالیت یادگیرنده
- ۶۴ اصل یادگیری توزیعی.....
- ۶۴ اصل حفظ فاصله بین فراگیر و آموزشگر:.....
- ۶۷ اهداف آموزش از دور.....
- ۷۴ ضرورت حفظ اصول نظام آموزش باز و از راه دور
- ۷۹ ویژگی های یادگیری الکترونیکی.....
- ۷۹ ویژگی های مثبت
- ۸۱ ویژگی های منفی.....
- ۸۳ عوامل ایجابی آموزش از دور در ایران
- ۸۷ عوامل اجرایی آموزش از دور در ایران.....
- ۸۸ اقدامات انجام شده در راستای راه اندازی مراکز آموزش از دور
- ۸۸ الف : طراحی نظام آموزشی مبتنی بر آموزش های بومی از راه دور.....
- ۹۰ عوامل دخیل در توسعه آموزش از دور.....
- ۹۳ آموزش های طراحی شده جهت استفاده در نظام آموزش از دور در آموزش و پرورش
- ۹۵ مزایا و امکانات آموزش مجازی.....

۱۰۰	چالش ها و مشکلات آموزش از دور
۱۰۳	نظریه های آموزش از دور
۱۰۶	نظریه صنعتی شدن فرایند یاد دهی - یاد گیری
۱۱۱	نظریه کنترل
۱۱۴	نسل های آموزش از دور
۱۲۲	تحقیقات انجام شده
۱۲۸	منابع و مآخذ

آموزش از راه دور عبارت است از نوعی فرایند آموزشی که در آن تمامی یا بیشتر آموزش از طریق یاددهنده نسبت به فرد یادگیرنده فارغ از زمان و مکان انجام می گیرد، بدین مضمون که تمامی یا بخشی از ارتباط بین آموزگاران و آموزنده ها از طریق یک رسانه مصنوعی، خواه الکترونیک، خواه چاپی صورت می پذیرد. بنابراین تعریف، در آموزش از راه دور ابزار نرمال یا اصلی ارتباط، فناوری است (الحسینی، ۱۳۸۵).

تنها ورود فن آوری در سیستم آموزشی کافی نیست. بلکه می بایست اهداف آموزشی، نقش استاد و دانشجو، روش های آموزش و یادگیری را متناسب با این نوع نظام آموزشی تغییر داد. به عبارت واضح تر می باید در فرهنگ یادگیری تغییر اعمال نمود. زیرا گرایشها و زمینه های تاریخی - فرهنگی دانشجویان بر اهداف برنامه درسی، محتوا، فعالیت های یادگیری، انتخاب مواد و منابع یادگیری، راهبردهای تدریس و شیوه های ارزشیابی تأثیر می گذارد. مسئله دیگر نوع برخورد جوامع و نظام های آموزشی در پذیرش آموزش های از راه دور و انطباق با این نوع نظام آموزشی است. فاضلی معتقد است که: "جامعه و فرهنگ ایرانی مانند دیگر جوامع تحت تأثیر ظهور فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی جدید در حال دیجیتالی یا الکترونیکی شدن است. هر چند در این مسیر راه را می پیماید، اما جاده انسان ایرانی در راه آینده همان بزرگراه ارتباطی الکترونیکی شدن است." (فاضلی ۱۳۸۷)

پینگ لیم چر، بیان می‌کند که: "ممکن است الزامات عصری دانشگاه‌ها را به پذیرش فناوری‌های جدید مجبور کند. ولی فرهنگ یادگیری در آن همچنان به روال پیشین باقی بماند. لذا تدوین سندی استراتژیک برای تأسیس دانشگاه مجازی به گونه‌ای که مقدمات تحول پارادایم یادگیری را مهیا کند لازم است. به صورتی که هدف دانشگاه، نقش استاد و روشهای یاد دهی-یادگیری در آن متناسب با الگوی مورد نظر در دانشگاه مجازی باز تعریف شود." (پینگ لیم چر، ۲۰۰۵، به نقل از عطاران ۱۳۸۳)

نظام آموزشی

نظام آموزش از دور در ساده ترین تعریف عبارتست از: هر گونه فرایند آموزش رسمی که بین معلم و شاگرد در فاصله زمانی و مکانی اتفاق می افتد (داوودی ۱۹۹۹ ص ۴۴ - ۴۵).

آموزش از راه دور را می توان نوعی پاسخ انعطاف پذیر به نیازهای آموزشی جدید و امکانی افزوده در کنار آموزش حضوری در کشورهای مختلف جهان در عصر حاضر دانست که در عین حال خود نگرش ها و پرسش های زیادی را در عرصه تعلیم و تربیت برانگیخته است در زمینه مباحث فلسفی نیز نگرش های جدیدی را بوجود آورده است (حسینی ۱۳۸۴).

آموزش از راه دور هر گونه یادگیری است که طی آن معلم و فراگیر از یکدیگر دور بوده و با استفاده از امکانات پست الکترونیکی، ویدئویی، تلویزیون کابلی، رسانه ها و یا هر تکنولوژی مرتبط با اینترنت مثل تابلوی پیغام، اتاق گفتگو و کنفرانس های کامپیوتری یا ویدئویی تعامل برقرار می کنند (جلالی، ۱۳۸۱).

در این حیطه علاوه بر فناوری مقوله هائی چون توانائی اساتید، توانائی دانشجویان، امکانات کتابخانه ای، پشتیبانی شبکه ای، امکانات نرم افزاری، آموزش های مقدماتی و غیره هم مطرح است که نقش موثری در بهبود کیفیت آموزش و حل مشکلات عدم حضور در کلاس های درس سنتی و ارتقاء سطح روابط علمی و تحصیلی دارند (همان).

این نظام با ویژگی خاص فرا زمانی و فرامکانی خود به عنوان یک سبک آموزشی هدایت شده، فراگیر محور و مبتنی بر رویکردهای جدید تعریف و در مقایسه با نظام حضوری این قابلیت را دارد که با تعداد استاد کمتر و فضای آموزشی محدودتر، دانشجویان بیشتری را در درس های گوناگون و در مقاطع و دوره های مختلف تحت پوشش فعالیت آموزشی قرار دهد (فراهانی، ۱۳۸۰)

نظام آموزش از دور بعنوان رویکردی نو برای تکمیل امر آموزش و نه به عنوان جایگزین نظام رایج آموزشی متکی به مبانی فلسفی می باشد. این مبانی همچون پایه ها و ستون هائی عمل کرده اند که نظام آموزش از دور بر آنها استوار گردیده است. آموزش از دور در هر یک از نسل های سه گانه خود یعنی نسل اول آموزش مکاتبه ای و برنامه ای مبتنی بر متون نوشتاری و چاپی، نسل دوم نسل متون چاپی به همراه برنامه های دیداری و شنیداری، نسل سوم یعنی نسل تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات اینترنتی پیرو مبانی فلسفی خاص بوده که جهت حرکت و شیوه های عمل را مشخص کرده است می توان در رویکردهائی همچون اثبات گرایی، تفسیر گرایی، رویکرد انتقادی به ترتیب در هر سه نسل نظام آموزش از دور مشاهده کرد (حسینی ۱۳۸۴).

برای کشف و استخراج مبانی فلسفی آموزش از دور آگاهی از فلسفه حاکم بر تعلیم و تربیت هر کشور ضرورت دارد. تعیین اهداف کلی و جزئی یادگیری، به عنوان

پایه ی طراحی، تدوین، ارائه و ارزیابی یک رویداد آموزشی و درسی به شمار می آید. این اهداف تعریف شده به عنوان یک قرارداد ضمنی میان معلم و فراگیر به کار می روند. بیان این اهداف، به عنوان یک مرحله ی مهم در کسب تجربه ی یادگیری به شمار می آید. اگرچه اهداف یادگیری برنامه ریزی شده و مدون در آموزش از راه دور از طریق ارائه ی محتوا ضرورتی نداشته باشد که تغییر یابد، ولی به منظور تحقق نتایج مورد نیاز، استفاده از راهبردهای جدید طراحی آموزشی لازم و ضروری به نظر می رسد. مایر^۱ (۲۰۰۵)

بدیهی است که قبل از تصمیم گیری در باره مدل و رویکرد ارائه ی آموزش و حتی قبل از تعیین هدفهای اساسی آموزشی باید به مسائل فلسفی، و پداگوژیکی اندیشید. بسیاری عقیده دارند که شرط اجرای موفقیت آمیز برنامه های آموزش از راه دور این است که بر پایه نتایج تحقیقات تربیتی آموزش از راه دور اهداف زیر را دنبال می کند:

- ایجاد فرصت برای فراگیرانی که فرصت تحصیل را از دست داده اند. - ایجاد فرصت های آموزشی برای کارکنان - افزایش سطح آموزشی یک جامعه از طریق کمک در جهت دسترسی به منابع اطلاعاتی جهان - بهبود کیفیت آموزشی (آموزش مرتبط با نیازهای کشور

^۱. Mayer,R

و آموزش مستمر برای شاغلین). - تقویت نیروی انسانی کارآمد از لحاظ علمی و فنی - افزایش استقلال فراگیران و انعطاف آموزشی - حذف محدودیت های زمانی و مکانی (زمانی، مقدسی، ۱۳۷۶ص ۱۵۱).

برخی گزارشها حاکی از عملکرد ضعیف فناوریهای جدید در زمینه مسائل تربیتی است (کوپر، ۲۰۰۴)..

ژانگ^۱ (۲۰۰۷) استدلال می کند که در نرم افزارهای آموزشی با پافشاری بیش از حد در فراتر رفتن از مرزهای آموزش سنتی و غلبه بر روابط قدرت مدارانه در تعلیم و تربیت، از محتوای آموزشی غفلت می شود. این گفته بدین معناست که دانشجویان با استفاده از این نرم افزارها بر روابط قدرتمدارانه میان خود و استاد غلبه می کنند، اما در این فرایند محتوای درسی و تأثیرات تربیتی آن رنگ می بازد و دانشجویان مطالب با ارزش و مفیدی یاد نمی گیرند. بنابراین، توجه به مسائل پداگوژیکی در تولید محتوا شرط لازم (و نه کافی) برای طراحان محیط یادگیری و تولید کنندگان مواد آموزش از راه دور محسوب می شود. در طراحی برنامه های آموزش از راه دور اصول زیر را باید مد نظر قرار داد:

1. Cooper, R

2. Zhang

- انتخاب رسانه‌ها و ابزارهای آموزشی و استفاده از آن‌ها باید بر اساس توانایی فراگیران باشد تا از اهداف یادگیری از پیش تعیین شده و اهداف عینی برنامه‌ی یادگیری حمایت کند.

- انتخاب رسانه‌ها و ابزارهای آموزشی باید متناسب با نیاز یادگیرندگان صورت گیرد. یک برنامه‌ی آموزشی از راه دور باید یک رسانه‌ی فناوری محوری را بیان کند که در میان فراگیران حاضر برای انجام برنامه‌ی مورد نظر، کاربرد بیشتری داشته باشد.

- انتخاب رسانه‌ها و ابزارهای آموزشی باید یک تجزیه و تحلیل و شناخت کلی از ارزش افزوده فناوری ارائه دهند.

- کاربران یک نظام آموزشی از راه دور باید حداکثر توانایی‌های استفاده از رسانه‌ها و ابزارهای آموزشی را داشته باشند سوچاک^۱(۲۰۰۲).

برقراری تعامل یکی از اهداف آموزشی است که باید دید در برنامه‌های آموزش از راه دور رعایت می‌شود یا خیر. هنگامی که یادگیرندگان با یکدیگر و با یک مربی تعامل برقرار کرده و ایده‌ها را به همدیگر منتقل می‌کنند، اطلاعات جدیدی بین خودشان رد و بدل می‌شود. چنین تعامل‌هایی پایه‌ی یک اجتماع فراگیران را تشکیل می‌دهند. اگر دانش‌آموزان احساس کنند که آنها بخشی از جامعه‌ی فراگیران هستند، بیشتر تمایل و انگیزه نشان خواهند داد تا

^۱.Souchak